

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach NATURA 2000

Z tego pakietu mogą skorzystać osoby, których gospodarstwa leżą na terenach włączonych do Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000. Dostępne warianty pakietu 5. i związane z nimi wymogi, a także konieczność wykonania dokumentacji przyrodniczej są takie same jak w przypadku pakietu 4. Płatności dla wariantów pakietu 5 są nieco większe niż dla tych samych wariantów pakietu 4. Spis obszarów Natura 2000 wraz z mapami dostępny jest na stronie Ministerstwa Środowiska www.mos.gov.pl/natura2000.

Łąki i pastwiska a także szuwały, torfowiska, podmokliska oraz inne cenne siedliska, które mają szansę przetrwać dzięki realizacji pakietów 3, 4, 5 programu rolnośrodowiskowego na lata 2007-2013, stanowią cenne enklawy dzikiej przyrody w krajobrazie rolniczym. Spełniają ponadto wiele funkcji przynoszących konkretne korzyści ludziom: gromadzą wodę na okresy suszy; stanowią strefy buforowe dla zanieczyszczeń spływających z pól do wód; służą ochronie przeciwpowodziowej pełniąc funkcję naturalnych polderów, gdzie wezbrane wody rzeki mogą wylewać nie czyniąc szkód; przyczyniają się do naturalnej ochrony upraw przed szkodnikami poprzez zwiększanie bioróżnorodności obszarów rolniczych; pełnią funkcje estetyczne, rekreacyjne i edukacyjne.

Zachowanie użytków zielonych jest łatwiejsze niż ich późniejsze odtwarzanie. Jeśli łąka zostanie zaorana, przestaje kwalifikować się do dopłat rolnośrodowiskowych.

Zachęcamy do zainteresowania się nowym programem rolnośrodowiskowym na lata 2007 - 2013. W celu uzyskania szczegółowych informacji należy zgłosić się najbliższego Ośrodka Doradztwa Rolniczego lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Opis programu rolnośrodowiskowego, rozporządzenia wykonawcze, wzory wniosków i inne dokumenty dotyczące tego działania można znaleźć również w internecie, na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl w zakładce: PROW 2007-2013.

Ochrona przyrody z zyskiem dla rolników

Od kilku lat istnieją możliwości uzyskania wsparcia z funduszy unijnych w zamian za prowadzenie gospodarki sprzyjającej zachowaniu wartości przyrodniczych. Na szczególną uwagę zasługuje program rolnośrodowiskowy, którego popularność wzrasta z roku na rok. W okresie 2004–2006 z dopłat rolnośrodowiskowych skorzystało ponad 70 000 rolników w Polsce. Coraz większa liczba rolników przystępuje do programu rolnośrodowiskowego, bo przekonuje się, że ochrona przyrody w gospodarstwie może się opłacać. Nowy program rolnośrodowiskowy na lata 2007 – 2013 może być realizowany na terenie całego kraju, nie zakłada ograniczenia liczby realizowanych pakietów i stanowi szczególnie atrakcyjną propozycję dla rolników posiadających użytki zielone.

Co to jest program rolnośrodowiskowy?

Program rolnośrodowiskowy to jedno z działań *Osi II* Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Stanowi instrument finansowy Unii Europejskiej, mający za zadanie redukcję negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko i przyrodę obszarów wiejskich. Rolnik, który zdecyduje się przystąpić do realizacji tego działania przyjmuje na siebie zobowiązania, wynikające z wybranych pakietów i w zamian za ich wykonanie otrzymuje płatność. Wśród zadań, za które rolnik może otrzymać dopłaty w ramach programu rolnośrodowiskowego znajdują się m.in. rolnictwo ekologiczne, tradycyjne użytkowanie łąk i pastwisk, zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych, hodowla rodzimych ras zwierząt, uprawa lokalnych odmian roślin, utrzymanie tradycyjnych sadów. Program rolnośrodowiskowy obejmuje 9 pakietów, wśród których łącznie znajduje się 40 różnych wariantów. Każdy rolnik wybiera te spośród proponowanych zadań, które są najbardziej korzystne dla jego gospodarstwa. Przy doborze odpowiednich pakietów i opracowaniu planu rolnośrodowiskowego na 5 lat pomaga rolnikowi doradca rolnośrodowiskowy.

Dlaczego warto przystąpić do realizacji programu rolnośrodowiskowego?

Realizacja programu rolnośrodowiskowego jest szansą na uzyskanie dodatkowego wsparcia przez rolników przy równoczesnym zachowaniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych polskiej wsi. Liczne kilku bądź kilkunasto hektarowe gospodarstwa rolne w Polsce, często zlokalizowane są na terenach o dużych walorach przyrodniczych. Mają one szansę na ekonomiczną stabilność przy jednoczesnym utrzymaniu zrównoważonej, przyjaznej środowisku gospodarki rolnej, bez potrzeby intensyfikowania produkcji, komasacji gruntów, bądź pozbywania się ziemi na rzecz wielkoobszarowych rolników. Dla gospodarstw, w których dominują użytki zielone program rolnośrodowiskowy może okazać się bardzo opłacalny.

Rolnicy, którzy mają na swoim terenie szczególnie cenne wartości przyrodnicze, np. podmokłe łąki, na których występują takie rośliny jak storczyki, wełnianka, kosańce bądź takie gatunki ptaków jak na przykład derkacz, krzyk, czajka, mogą za ich utrzymanie uzyskać duże wsparcie finansowe w ramach programu rolnośrodowiskowego.

Dla zachowania bogactwa przyrody terenów rolniczych największe znaczenie mają tak zwane pakiety przyrodnicze programu rolnośrodowiskowego. Należą do nich pakiet 3, 4 i 5

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone

Realizacja tego pakietu związana jest z prowadzeniem ekstensywnej gospodarki na łąkach i pastwiskach i ma na celu ochronę występujących tam roślin i zwierząt. Płatność wynosi 500 zł/ha. Zadaniem rolnika jest użytkowanie terenu poprzez koszenie, wypas bądź gospodarkę kośno-pastwiskową, przy spełnieniu wymogów, takich jak, m.in.: koszenie w terminie od 1 czerwca do 30 września, nie więcej niż dwa pokosy rocznie, wysokość koszenia 5-15 cm, konieczność pozostawiania 5-10% powierzchni nieskoszonej, koszenie od środka na zewnątrz. Przestrzeganie tych wymogów zapewnia ochronę wartości przyrodniczych użytkowanych terenów, a przyznawana co roku płatność stanowi rekompensatę poniesionych kosztów i utraconego dochodu.

Pakiety przyrodnicze programu rolnośrodowiskowego

3.	Ekstensywne trwałe użytki zielone	Wariant 3.1. Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach	500 zł/ha
4.	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000	Wariant 4.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	1200 zł/ha
		Wariant 4.2. Mechowiska	1200 zł/ha
		Wariant 4.3. Szuwały wielkoturzycowe	800 zł/ha
		Wariant 4.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe	1200 zł/ha
		Wariant 4.5. Murawy ciepłolubne	1200 zł/ha
		Wariant 4.6. Półnaturalne łąki wilgotne	800 zł/ha
		Wariant 4.7. Półnaturalne łąki świeże	800 zł/ha
		Wariant 4.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe	800 zł/ha
		Wariant 4.9. Słonorośla	1190 zł/ha
		Wariant 4.10. Użytki przyrodnicze	550 zł/ha
5.	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarze Natura 2000	Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	1370 zł/ha
		Wariant 5.2. Mechowiska	1390 zł/ha
		Wariant 5.3. Szuwały wielkoturzycowe	910 zł/ha
		Wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe	1390 zł/ha
		Wariant 5.5. Murawy ciepłolubne	1380 zł/ha
		Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne	840 zł/ha
		Wariant 5.7. Półnaturalne łąki świeże	840 zł/ha
		Wariant 5.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe	870 zł/ha
		Wariant 5.9. Słonorośla	1190 zł/ha
		Wariant 5.10. Użytki przyrodnicze	550 zł/ha

Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami NATURA 2000

Jest to propozycja dla rolników posiadających w obrębie swojego gospodarstwa cenne siedliska, na których występują zagrożone w skali Europy rośliny lub miejsca lęgowe określonych, rzadkich gatunków ptaków. Pakiet ten posiada 10 wariantów, które dokładnie precyzują rodzaj cennego siedliska, za którego utrzymanie przy spełnieniu określonych wymogów rolnik otrzyma płatność. Za utrzymanie walorów przyrodniczych posiadanego terenu rolnik może otrzymać od 800 do 1200 zł/ha. Warunkiem przystąpienia do realizacji tego pakietu jest wykonanie dokumentacji przyrodniczej, potwierdzającej występowanie miejsc lęgowych określonych gatunków ptaków bądź konkretnych, cennych siedlisk przyrodniczych. Ekspertami uprawnionymi do wykonywania dokumentacji przyrodniczej są ornitologowie i botanicy posiadający specjalne kwalifikacje. Lista ekspertów jest dostępna na stronie Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie www.cdr.gov.pl